

4. Prestatieafspraken

4.1 Inleiding

In 2012 heeft Hogeschool Inholland prestatieafspraken afgesloten met de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze prestatieafspraken zijn tot stand gekomen binnen de context van de strategische agenda van de Staatsecretaris en het hoofdlijnenakkoord dat de Vereniging Hogescholen met de Staatssecretaris heeft afgesloten. De prestatieafspraken zijn afgesloten voor de periode tot en met 31 december 2015. In de jaarverslagen van 2013 en 2014 is tussentijds verantwoording afgelegd over de voortgang en realisatie. Bovendien heeft in 2014 een midtermreview plaatsgevonden. In deze eindverantwoording wordt ingegaan op de geformuleerde ambities, de ingezette maatregelen, de bereikte resultaten en de daarbij afgesproken indicatoren.

De aan de prestatieafpraak verbonden doelstelling van sterkere profilering van hogescholen sloot aan bij de door Inholland geformuleerde strategische doelen die de hogeschool in december 2011 in het strategisch programma 'Presteren in Verbinding' heeft geformuleerd. Dit strategisch programma was opgesteld om de hogeschool in een periode van grote onrust en spanning nieuwe koers en richting te geven.

De prestatieafspraken zoals geformuleerd in het beleidsdocument 'Presteren in verbinding' zijn tot stand gekomen op basis van voorstellen van de domeinen van de hogeschool. De uitwerking van de prestatieafspraken heeft eveneens in belangrijke mate binnen de domeinen plaatsgevonden, mede op basis van de door de domeinen opgestelde jaarplannen.

Samenvattend kan worden gesteld dat de hogeschool de prestatieafspraken in belangrijke mate heeft gerealiseerd. Tegelijkertijd moet worden onderkend dat resultaten op het gebied van studiesucces achterblijven bij de in de prestatieafspraken geformuleerde ambities. Hieraan wordt in paragraaf 2 nader aandacht besteed.

De verantwoording is opgebouwd uit twee delen. In paragraaf 4.2 wordt nader ingegaan op de prestatieafspraken onderwijs. In paragraaf 4.3 wordt nader ingegaan op realisatie van de afspraken met betrekking tot de inhoudelijke hoofdthema's van de hogeschool en onderzoek en valorisatie.

4.2 Prestatieafspraken Onderwijs

4.2.1 Onderwijsportfolio en – differentiatie

Afspraak

In het kader van het opstellen van het strategisch programma van de hogeschool in 2011 is onderkend dat Inholland in de loop van de jaren een te breed bachelorportfolio had opgebouwd dat soms te smalle of te specifieke opleidingen bevatte. In de prestatieafspraken is reeds melding gemaakt van de besluitvorming tot afbouw van een tiental opleidingen. Daarnaast is de ambitie geformuleerd om te komen tot bredere bachelorprogramma's, de concentratie van internationale opleidingen en het versterken van de partnerships met ROC's. Nieuwe AD's zullen worden aangeboden in samenwerking met een ROC-partner. De bredere bachelorprogramma's zullen aansluiten bij de sectorplannen zoals die zijn, dan wel worden, opgesteld voor het agrarisch onderwijs, de techniek en de economische sector, waarbij wordt gestreefd naar minder - en bredere- bacheloropleidingen.

Realisatie en toelichting

Onderstaand overzicht geeft aan welke aanpassingen er de afgelopen 4 jaar zijn doorgevoerd in het bachelor- en Ad-portfolio.

Kader: overzicht portfolio mutaties Bachelors en Associate Degrees (stand van zaken 2015)

Domein Agri, Food & Life Science:

- Samenvoeging negen opleidingen in vier brede bachelors
- Positieve doelmatigheidstoets AD Tuinbouwmanagement in Delft in samenwerking met ROC Onderwijsgroep Lentiz.

Domein Techniek, Ontwerpen en Informatica:

- Conversie van Bouwmanagement en Vastgoed naar differentiaties van een bredere stamopleiding; de opleidingen Elektrotechniek, Luchtvaarttechnologie, Technische Bedrijfskunde, Toegepaste Wiskunde, Bouwkunde, Civiele Techniek, Informatica en Technische Informatica zijn aangemerkt als brede stamopleidingen
- Opheffing van de opleidingen Human Technology, Medisch Ingenieur, Business Engineering, AD Bouwkunde
- Positieve doelmatigheidstoets AD IT Servicemanagement in Diemen in samenwerking met ROC van Amsterdam.

Domein Business, Finance & Law:

- Afbouw Commerciële Economie, Small Business and Retailmanagement, Human Resources Management, Financial Services Management, Logistiek en Economie en Bedrijfskunde MER in verband met planningsneutrale conversie en start brede bachelor Business Studies
- Overdracht AD Accountancy naar Hogeschool Rotterdam
- Positieve doelmatigheidstoets AD Business Studies Logistiek in Haarlem in

samenwerking met ROC van Amsterdam.

Domein Creative Business:

- Start opleiding International Business and Innovation Studies; beëindiging van de opleiding IBMS en geleidelijke afbouw van de internationale varianten van de opleidingen Media & Entertainment Management, Communicatie, Vrijtijdsmanagement, Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs en Commerciële Economie
- Overdracht AD Crossmediale Communicatie naar Hogeschool Rotterdam
- Overdracht IBMS-Rotterdam naar Hogeschool Rotterdam.

Domein Gezondheid, Sport en Welzijn:

- Afbouw opleiding Management in de Zorg
- Afbouw enkele varianten van Social Work opleidingen op een aantal locaties
- Afbouw AD-programma's in regio Amsterdam.

Domein Onderwijs & Innovatie:

- Afbouw AD-programma's in de regio Amsterdam
- Afbouw opleiding IMAM en Godsdienst Pastoraal Werk
- Overdracht van de PABO van Hogeschool Rotterdam naar Inholland te Dordrecht.

In 2013 hebben de Hogeschool Inholland en de Hogeschool Rotterdam vanuit het oogpunt van samenwerking en een doelmatige inzet van middelen afspraken gemaakt over het opleidingsaanbod in de regio Dordrecht – Rotterdam. Daarmee is ook de profilering van beide hogescholen in deze regio versterkt.

Naast de samenwerking met betrekking tot nieuwe AD's, zoals de AD

Tuinbouwmanagement, de AD IT Servicemanagement en de AD Business Studies Logistiek, heeft de versterking van de partnerships met ROC's vorm gekregen via:

- het Regionaal convenant mbo-hbo Noord-Holland/Flevoland (2014), getekend door de bestuurders van alle mbo- en hbo-instellingen in deze regio. De partijen stellen zich tot doel de overstap mbo-hbo op basis van actuele ontwikkelingen te optimaliseren en zodanig vorm te geven dat de student de hbo-opleiding kiest die bij hem past en die hem een gereede kans geeft om de opleiding succesvol af te ronden
- het instellen van een werkgroep door het samenwerkingsverband van roc's, hbo-instellingen en universiteiten in Rotterdam, die alle gezamenlijke activiteiten organiseert, waaronder de intensivering van de samenwerking met de verschillende leerwerkbedrijven, de gezamenlijke presentatie naar het bedrijfsleven en lokale overheid en het project Global Entrepreneurship. Kennis wordt in deze groep gedeeld op het gebied van ondernemerschapsonderwijs in de curricula
- het juridische mbo-hbo traject in Rotterdam, met ingang van 2014 een volwaardig samenwerkingsverband van het cluster Recht van Inholland Rotterdam met ROC Albeda, Rotterdam Weena. Vernieuwend aan dit traject is dat kandidaten niet alleen de mogelijkheid hebben een volledig vak op hbo niveau te volgen, zij kunnen ook examen

doen in het betreffende vak (vrijwillige keuze) en bij voortzetting van de studie hbo-recht kunnen zij hiervoor een vrijstelling aanvragen.

Tabel: indicator aantal actieve bacheloropleidingen

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2015-2016	% mutatie
Bachelors (voltijd) actief	89	85	83	74	-17%

Vooruitblik

In het instellingsplan 'Durf te leren' (december 2015) is de noodzaak van verdergaande differentiatie benadrukt met het oog op een meer doelgroepgerichte benadering van het onderwijs en de behoefte aan 'een leven lang leren'. De deeltijdopleidingen vormen bij flexibilisering een speerpunt. De aangevraagde en in januari 2016 gehonoreerde aanvragen in het kader van de pilot flexibilisering vormen daar een uitdrukking van. Differentiatie komt ook naar voren in voorgenomen mastersopleidingen die aansluiten bij de profilerende thema's van de hogeschool. Bijvoorbeeld de master in het domein Creative Business die ontwikkeld wordt met London South bank University. De verbreding van bacheloropleidingen zal zich naar verwachting voortzetten ten aanzien van de opleidingen SPH, CMV en MW naar de vorming van een bacheloropleiding Social Work.

4.2.2 Docent/studentratio

Afspraak

Het verbeteren van de docent/student ratio is als doelstelling opgenomen in de prestatieafspraken. Beoogd was een verbetering met 7,5 %: van een ratio van 1:27,0 naar een ratio van 1:25,0.

Realisatie en toelichting

Geconstateerd kan worden dat de beoogde verbetering van de docent/studentratio daadwerkelijk is gerealiseerd. De verbetering heeft plaats gevonden ondanks de toename van het aandeel onbekostigde studenten in de Inholland-populatie.

Tabel: indicator docent/student ratio

	Dec 11	Dec 12	Dec 13	Dec 14*)	Dec 15
Studenten	31.577	29.571	30.242	28.574	26.677
FTE OP	1.173	1.097	1.054	1.089	1.114
Ratio staf:studenten	1 : 26,9	1 : 26,9	1 : 28,7	1:26,2	1:24,0

*) De cijfers dec 2014 zijn opnieuw bepaald en wijken daardoor af van de cijfers uit het jaarverslag 2014.

4.2.3 Studiesucces

Context

Studiesucces is in het kader van de prestatieafspraken, aansluitend op het strategisch programma van de hogeschool, geduid als een kernthema van de hogeschool. Daarbij is opgemerkt dat het vergroten van studiesucces een complexe opgave is, vanwege factoren die deels buiten de invloedssfeer van de hogeschool vallen, het opereren in de specifieke context van een Randstedelijke hogeschool en het zogenaamde trilemma: het spanningsveld tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Ten aanzien van het rendement is geconstateerd dat het rendement – zowel in het hoger beroepsonderwijs in het algemeen als bij Inholland - een dalende tendens liet zien.

De norm voor het hbo-niveau is in de afgelopen jaren onmiskenbaar verhoogd. De commissie Dunnewijk¹ heeft in 2011 een beoordelingskader voor het eindniveau van hbo-bachelors geformuleerd. Deze nieuwe normstelling heeft grote gevolgen gehad, voor het hbo in het algemeen en voor Inholland in het bijzonder. Het trilemma zoals dat eerder was geformuleerd is daarmee steeds manifester geworden. Inholland heeft daarbij expliciet gekozen voor kwaliteit en de focus gelegd op kwaliteitsverhoging van de opleidingen.

Realisatie en toelichting

Tabel: indicatoren studiesucces²

<i>Indicator</i>	<i>Nulmeting</i>	<i>Stand van zaken 2013</i>	<i>Stand van zaken 2014</i>	<i>Stand van zaken 2015</i>	<i>Ambitie</i>
Uitval	33,5 %	33,2 %	39,3 %	36,5 %	33,5 %
Switch	6,9 %	8,3 %	8,0 %	7,9 %	6,9 %
Rendement	60,6 %	54,3 %	46,6 %	49,4 %	61,6 %

¹ Rapport van bevindingen NVAO-commissie Onderzoek Hogeschool Inholland, 26 april 2011

² Bron: DUO

De cijfers laten zien dat de hogeschool als geheel de gestelde ambities op de drie studiesucces indicatoren niet behaald heeft. Voor uitval en switch is het resultaat respectievelijk 3 en 1 procentpunt boven de ambities uit de prestatieafspraken, voor rendement is het resultaat 12,2 procentpunt lager dan de prestatieafspraken. Wel is op elke indicator in het laatste jaar een (duidelijke) verbetering te zien.

Aanpak studiesucces

De prestatieafspraken zijn uitgewerkt in plannen van aanpak op domeinniveau, aansluitend bij de domeinspecifieke situatie, zowel naar problematiek als naar de passendheid van maatregelen (zie kader).

Daarnaast heeft de hogeschool op centraal niveau de bevordering van studiesucces op verschillende manieren gefaciliteerd:

- Op instellingsniveau is een zgn. menukaart opgesteld waarin mogelijke maatregelen gericht op studiesucces zijn opgenomen. Deze menukaart is door de domeinen benut voor het nemen van op het domein toegesneden maatregelen.
- Een aantal instrumenten voor monitoring is ontwikkeld. De struikelvakkenmonitor/toetsmonitor geeft inzicht in welke vakken een belemmering vormen voor de studievoortgang van studenten. De studentenmonitor geeft 'real time' inzicht in de studievoortgang van studenten al dan niet op het niveau van groepen. Op basis van deze informatie zijn binnen de domeinen concrete maatregelen genomen. Ook is deze informatie benut in de reguliere plan- en controlcyclus. Tevens is een SLB-afsprakentool ontwikkeld die continuïteit in het studieloopbaantraject ondersteunt.
- Inholland heeft de norm voor het bindend studieadvies met ingang van 2013/2014 verhoogd van 45 naar 50 EC en een kwalitatieve eis voor het bindend studieadvies ingevoerd. Oogmerk is het stimuleren van studenten tot het leveren van prestaties en het verminderen van studieachterstand bij de start van het tweede jaar. Daarbij is onderkend dat deze maatregel de uitval in het eerste jaar kan versterken; prioriteit is evenwel gegeven aan de kwaliteit: het verhogen van de lat zowel in prestaties als in studiegedrag.
- In lijn met de landelijke regelgeving heeft Inholland in 2014 de Studiekeuzecheck hogeschoolbreed ingevoerd. De Studiekeuzecheck (SKC) is een instrument om de student tijdig te kunnen adviseren of de door hem gemaakt studiekeuze bij hem past. Voor de invoering van de SKC was de wettelijke invoering van de aanmelddatum van 1 mei een vereiste. Dit is pas in 2014 gerealiseerd. Inholland heeft gekozen voor een intensieve SKC: de student komt 2 dagdelen naar de opleiding om te beoordelen of de

gekozen studie voor hem of haar de juiste is. Met de recente daling van de uitval in het eerste jaar (- 1,5 %) lijkt de invoering van de SKC effect te sorteren.

- Inholland heeft de afgelopen periode een zwaar accent gelegd op het terugdringen van het aantal langstudeerders. Dat was noodzakelijk vanwege de sterke groei van het aantal langstudeerders als gevolg van de verhoging van het eindniveau. Het aantal langstudeerders bedroeg per 1-10-2014 27% van het aantal studenten. In 2015 was dat afgenomen tot 24%. Inholland ziet het als zijn maatschappelijke opdracht om deze studenten perspectief te geven. De domeinen hebben in de afgelopen studie jaren succesvol activiteiten uitgevoerd om langstuderen te voorkomen en het stuwmeer van langstudeerders te reduceren. Op instellingsniveau is een programma Lang Studeren opgestart om ervaringen te delen, kennis te ontwikkelen, te faciliteren en regie te voeren over het totaal. De aanpak van langstudeerders heeft ook kennis opgeleverd voor een effectievere aanpak in de eerste vier jaren van de studie. Het betreft met name een doelgroepgerichte, situatiegebonden en consistente vorm van begeleiding, die gekenmerkt wordt door een combinatie van binding en een zakelijke benadering.
- In het G5-verband heeft Inholland samengewerkt met de hogeschool Utrecht, Hogeschool Rotterdam, Haagse Hogeschool, Hogeschool Leiden en de Hogeschool van Amsterdam gericht op kennisdeling en afstemming op het gebied van studiesucces. Er is onderzoek opgestart en uitgevoerd naar verklaringen voor studiesucces en onderbouwing van beleid (zie kader). Dit onderzoek is uitgevoerd door het G5-onderzoeksteam. Daarnaast heeft Inholland een Inhollandbrede onderzoeksgroep ingesteld voor het bevorderen van studiesucces door kwalitatieve verbetering van het onderwijs en duurzame didactische innovatie. Bovendien is een lector studiesucces aangesteld.

Kader: maatregelen studiesucces; voorbeelden vanuit domeinen

- 2^e jaars buddies voor eerstejaarsklassen
- Herijking SLB-programma
- BSA-waarschuwingsgesprekken
- Zomerbegeleiding voor afstudeerders
- Summerschool op gebied van taal en rekenen
- Agenderen en bespreken studievoortgang en studievertraging in de teams
- Versterken oriëntatie op studie en beroep en Instituutspacticum
- Aansluiting met mbo: maatjesproject, doorstroommodules
- Summerschool voor studenten met een achterstand op wiskunde B.
- Versterking selecterend karakter propedeuse
- Analyse struikelvakken en aanpassing curricula
- Herijking inzet van drempels/ stoplichten in de curricula
- Versterking persoonlijke begeleiding van de student
- Inzet dashboard en ontwikkeling cijferbewustzijn

Onderzoek Studiesucces in de G5

De onderzoeksgroep van de G5-hogescholen heeft in de periode tot november 2015 drie doelgroepenstudies uitgevoerd. Gekeken is naar het studiesucces van zogeheten 'late switchers', de groeiende groep langstudeerders in het hbo en het studiesucces van studenten gerelateerd aan de sociaal-economische status van hun ouders/verzorgers. Uit de studies komt naar voren dat op de Randstadhogescholen dezelfde factoren een rol spelen bij studiesucces als bij andere hogescholen, maar dat er wel sprake is van een Randstadeffect. In die zin dat factoren die negatief samenhangen met studiesucces vaker voorkomen bij de G5-hogescholen. Uit de onderzoeken blijkt dat de heterogeniteit van de studentenpopulatie een belangrijke rol speelt. De veranderende samenstelling van de bevolking in de Randstad is zichtbaar in toegenomen diversiteit van de studentengroepen. De diversiteit in de klas uit zich niet alleen in verschillen in vooropleiding of etniciteit, maar ook verschillen in leeftijd³. De komende tijd zal de G5 onderzoeksgroep zich vooral richten op kwalitatief onderzoek naar succesvolle praktijkvoorbeelden om te bepalen 'what works'.

Voor Inholland geldt specifiek dat het aandeel mbo'ers in de instroom groter is dan bij de andere G5 hogescholen, en het aandeel instroom vanuit het vo kleiner. Bovendien in de instroom in de sector economie en de sociale sector relatief groot. Er is dus sprake van een oververtegenwoordiging van risicogroepen. De risicogroepen t.a.v. etniciteit zijn in de Inhollandvestigingen Rotterdam, Den Haag en Diemen ook oververtegenwoordigd. Voor Inholland geldt bovendien dat het aantal – deels onbekostigde - switchers vanuit andere instellingen relatief groot is. Uit ervaring blijkt dat dit de diversiteit 'in de klas' vergroot – en gerichte begeleiding vraagt.

De inspanningen die Inholland doet om de trendmatige ontwikkeling van de indicatoren te keren lijken in het afgelopen jaar effect te sorteren. Voor rendement is er sprake van een stijging van cohort 2010 in vergelijking met cohort 2009 van 46% naar 49%. Bij de uitval is er, ten opzicht van 2014, sprake van een lichte daling (1,5%). Ook de indicator switcher vertoont een lichte daling. De dalende trend ten aanzien van het studiesucces in de eerste jaren van de looptijd van de prestatieafspraken hangt in belangrijke mate samen met de

³ G5 onderzoeksteam, Studiesucces in de G5. Opbrengsten studiesucces onderzoek door zes Randstadhogescholen, 2015

niveauperhoging in het hbo. De trendbreuk in het afgelopen jaar indiceert dat de genomen maatregelen effect sorteren.

Geconstateerd kan worden dat in het verlengde van het strategisch programma van de hogeschool en de gemaakte prestatieafspraken binnen de hogeschool in de afgelopen jaren een grote inzet is getoond om het studiesucces te vergroten. Bovendien zijn we tijdens de looptijd van de prestatieafspraken geconfronteerd met gewijzigde omstandigheden en de impact daarvan en hebben opgedane ervaringen geleid tot aanpassing in de wijze waarop Inholland de problematiek van studiesucces benadert. Dit wordt hieronder toegelicht.

Zoals hiervoor al is aangegeven is binnen het hbo een grote druk komen te staan op het trilemma tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Voor Inholland is deze druk bovengemiddeld groot geweest en groter dan bij het afsluiten van de prestatieafspraken is onderkend. De hogeschool heeft ondubbelzinnig gekozen voor het borgen van de kwaliteit en het eindniveau van de opleidingen. Daarin is de hogeschool, gelet op de behaalde accreditaties ook succesvol geweest, maar de impact op studiesucces was groot. De hernieuwde definiëring van het eindniveau heeft hogeschoolbreed geleid tot aangescherpte beoordelingscriteria, herziene procedures rondom afstuderen, herontwerp van curricula en het ontwikkelen en uitvoeren van flankerend aanvullend onderwijs en versteviging van de begeleiding van studenten.

Meer in het algemeen heeft de hogeschool geconstateerd dat het belangrijk is rekening te houden met verschillen tussen groepen studenten en hun context om resultaat te kunnen bereiken op studiesucces. Maatregelen die binnen een bepaalde context effect sorteren, doen dat binnen een andere context soms in het geheel niet. Een one-size-fits-all-benadering werkt niet. Bovendien lijken afzonderlijke maatregelen niet zozeer effectief, maar is de combinatie van interventies in aansluiting bij de specifieke problematiek bepalend. Deze factoren indiceren de noodzaak van 'evidence-based-maatwerk'. Het is nodig om meer inzicht te krijgen in de mechanismen rondom studiesucces. Wat zijn in bepaalde omstandigheden de succesfactoren voor studiesucces? Een en ander zegt ook iets over de omgang met 'good practices'. Het overnemen van good practices vereist vooral ook een nadere analyse van de good practice en een vertaling naar de eigen situatie.

Daarnaast heeft de hogeschool in toenemende mate het belang van eigenaarschap onderkend. Kwaliteit en studiesucces in het hoger beroepsonderwijs behoeft eigenaarschap van de onderwijsteams, de teams van professionals die de daadwerkelijke kwaliteit van het onderwijs bepalen en maken. De ontwikkeling die de hogeschool daarin heeft ingezet zal de komende periode verder worden versterkt waarbij aan teamontwikkeling ook nadrukkelijk het leveren van prestaties zal worden gekoppeld.

Samenvattende conclusie

Onverlet de inspanningen die zijn gepleegd zijn de prestatieafspraken met betrekking tot de indicatoren voor studiesucces niet gehaald. Wel lijkt het rendement zich te verbeteren en kunnen we constateren dat bij het eerste jaar van toepassing van de Studiekeuzecheck de uitval in het 1^e jaar met 2% is afgenomen. Ook de aanpak van langstudeerders leidt tot resultaten. De stijgende lijn waarbij het aantal langstudeerders sinds 2010 elk jaar toenam is omgezet in een daling. Het aantal langstudeerders is gedaald van 7.485 (27% van het aantal studenten) op 1 oktober 2014 naar 6.452 (24% van het aantal studenten) op 1 oktober 2015.

Vooruitblik

Op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren zet Inholland voor de komende periode in op een meer gedifferentieerde aanpak voor verschillende doelgroepen, op het analyseren van effectieve aanpakken, op het versterken van het eigenaarschap van onderwijsteams, op het ondersteunen van teams met cijfers en informatie over 'what works' om de prestaties op het gebied van studiesucces te verbeteren en op intensivering van studiebegeleiding, vanaf de SKC tot en met het afstuderen. Daarbij ligt de focus op studenten die het risico lopen veel vertraging op te lopen of langstudeerder te worden. Tot slot zullen we de lessen van de langstudeerdersaanpak ook toepassen in de eerste 4 jaren van de opleiding.

4.2.4 Onderwijskwaliteit

Afspraken

In de prestatieafspraken is de inzet van Inholland ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs geformuleerd in lijn met de strategische notitie 'Verbinding als Opdracht' en de onderwijsnotitie 'Ruimte voor presteren'. Het gaat daarbij met name om de volgende elementen:

- Degelijk en 'WHW'-proof onderwijs
- Intensief en uitdagend onderwijs
- Kwaliteitsversterking.

Op indicatorniveau heeft Inholland in de prestatieafspraken gekozen voor de indicator studenttevredenheid (studentenoordeel over de opleiding in het algemeen; NSE-score).

Realisatie en toelichting

Tabel: indicator algemene tevredenheid (NSE)

	2012	2013	2014	2015
NSE-score algemene tevredenheid	3,4	3,5	3,5	3,6

De studenttevredenheid van studenten wordt nauwlettend gevolgd, zowel op het niveau van de afzonderlijke opleidingen en vestigingen als op het niveau van domeinen en de hogeschool als geheel. Op basis van analyses en gesprekken met studenten worden op de verschillende niveaus maatregelen genomen. Geconstateerd kan worden dat de studenttevredenheid in de periode van 2012 – 2015 is gestegen van 3,4 naar 3,6. Daarmee is de prestatieafspraken gerealiseerd.

In de afgelopen jaren heeft Inholland veel gedaan aan het verhogen van de lat. Zo is bijvoorbeeld het onderzoek in het afstuderen en in het curriculum versterkt. Ook is de rol van de examencommissies versterkt. Inholland heeft het concept van de onderwijscyclus gebruikt om de rollen van de onderwijsprofessionals ten aanzien van het onderwijs te expliciteren en het eigenaarschap voor het onderwijs bij de onderwijsteams te versterken. Gezien de behaalde accreditatieresultaten (en hoeveelheid kwalificaties ‘goed’ op de NVAO-standaarden⁴) en het feit dat er bij het aflopen van de prestatieafspraken geen enkel hersteltraject loopt, kan geconstateerd worden dat Inholland een belangrijke slag heeft gemaakt ten aanzien van de onderwijskwaliteit.

4.2.5 Docentkwaliteit

Afspraken

In de prestatieafspraken heeft Inholland de ambitie voor docentkwaliteit 2016 als volgt geformuleerd: Inholland biedt docenten zo veel mogelijk ruimte om zich te bekwamen op de dimensies vakmanschap, meesterschap, werkveld en (specifieke) doelgroepen. Integraal onderdeel van dit beleid is het opleiden van meer docenten tot de graad van master. Deze ambitie is geformuleerd vanuit de keuze van de hogeschool voor een kwaliteitsversterking die de professionaliteit van de medewerker centraal stelt. De garantie voor kwaliteit ligt bij de expertise van de docenten en hun teams.

⁴ Op standaard 1 is bij 30 % van de geaccrediteerde opleidingen van Inholland de kwalificatie ‘goed’ toegekend.

In de prestatieafspraken is de ambitie geformuleerd om het aandeel docenten met een mastergraad 10 procentpunt te laten stijgen.

Realisatie en toelichting

	1-1-2012	31-12-2015
% masteropgeleide docenten	51% (herziene nulmeting: 46%) ⁵	58%

Inholland heeft met een stijging van 12 procentpunten t.o.v. de herziene nulmeting deze prestatieafpraak gerealiseerd.

Ten aanzien van het zittend personeel is het volgen van een masteropleiding gestimuleerd. Het volgen van een masteropleiding is aan de orde gesteld in de reguliere PCM-gesprekken en via het scholingsbudget is het behalen van een mastergraad gefaciliteerd. Daarenboven is bij het aannemen van nieuw personeel de eis van een mastergraad gesteld.

De reorganisatie binnen Inholland heeft de gewenste groei van het percentage masteropgeleide docenten op een tweetal wijzen getemperd. Bij het bepalen van de uitgangspunten van de reorganisatie is het niet mogelijk geweest om de mastergraad als selectie criterium te gaan hanteren. Daarnaast is als gevolg van de reorganisatie de instroom van nieuw personeel beperkt geweest en het percentage 58-plussers gegroeid. Hoewel ook binnen deze groep een stijging van het masterpercentage is gerealiseerd, blijkt deze groep minder gemotiveerd om een masterdiploma te gaan halen.

4.2.6 Onderwijsintensiteit

Afspraken

In het strategisch programma "Verbinding als Opdracht" heeft Inholland aangegeven de nadruk te leggen op intensief en uitdagend onderwijs met een gevalideerde kennisbasis. Daarbij hanteerde de hogeschool een eigen norm voor de contacttijd in de verschillende studie jaren. In de prestatieafspraken is overeengekomen de definitie en norm van de Reviewcommissie – 504 contacturen in het eerste jaar - te gaan hanteren.

⁵ Een finale interne kwaliteitscheck op de registratie van masterdiploma's einde 2015 van alle medewerkers in de categorie onderwijzend personeel heeft duidelijk gemaakt dat de twee eerdere nulmetingen (2012 en 2014/15) dienden te worden gecorrigeerd.

Realisatie en toelichting

Binnen de randvoorwaarde van de 504-urennorm zijn de opleidingen en domeinen verantwoordelijk voor het realiseren van intensief en uitdagend onderwijs. Via de reguliere plan-en controlcyclus is hierover de dialoog gevoerd.

Uit de geprogrammeerde contacturen in de Onderwijs en examenregeling dan wel het systeem van inzetplanning dat de hogeschool hanteert, blijkt dat alle opleidingen voldoen aan de norm met uitzondering van het cluster Tweede Graadslerarenopleidingen en de opleiding Verpleegkunde.

De tweedegraads lerarenopleidingen en de opleiding Verpleegkunde kennen – bij de opleiding Verpleegkunde mede op grond van de wet BIG - een onderwijsconcept met een substantiële stage in het eerste jaar. Deze stages die begeleid worden door docenten van de hogeschool dragen naar het oordeel van Inholland in belangrijke mate bij aan het bereiken van de doelstelling van hoge onderwijsintensiteit, vormen integraal onderdeel van het onderwijsconcept van de opleidingen en worden door Inholland niet gehouden aan de contacturen norm.

	Contacturen	Stage	Geprogrammeerde tijd propedeuse
2 ^e graads lerarenopleidingen	396	131	527
verpleegkunde	453	256	709

4.2.7 Indirecte kosten

Afspraken

Inholland heeft de ambitie geformuleerd om een daling van het percentage ondersteunend personeel ten gunste van het onderwijzend personeel te realiseren. Dit betekent een kwaliteitsslag waarbij onderwijs en onderzoek centraal staan: meer docenten per student, professionalisering van docenten en optimale ondersteuning van de docent. In de prestatieafspraken is een ratio voor OP/OOP overeengekomen van 60:40.

Realisatie en toelichting

Tabel: indicator ratio OP : OOP

	Dec 11	Dec15
Ratio OP:OOP	53 : 47	61 : 39

De prestatieafpraak is daarmee gerealiseerd.

4.3 Profilering en zwaartepuntvorming en Versterken Praktijkgericht Onderzoek

Afspraken

In het strategisch plan Verbinden als opdracht heeft Inholland naast het profilerende kenmerk *Waarde(n)volle Hogeschool* gekozen voor de profilering op drie thema's: *Creatieve Economie, De Gezonde samenleving en Duurzaam Techniek en Groen*. De profilering is daarbij geconcretiseerd in het versterken van praktijkgericht onderzoek door de focus op de thema's in de onderzoeksagenda's, het aantal lectoren, het aantal promotietrajecten en gepromoveerden, het aanbod van masters, vwo-routes en honoursprogramma en de deelname aan Centres of Expertise. Inholland heeft daarnaast als indicatoren voor onderzoek en valorisatie *publicaties en publieke optredens* van onderzoekers gekozen, vanuit de gewenste betekenis van onderzoek voor het onderwijs en de beroepspraktijk.

In het kader van zwaartepuntvorming en profilering heeft Inholland in de periode 2012-2016 daarom ingezet op:

- Vertaling van de profilerende thema's in de onderzoeksagenda's van de domeinen. De beleidsagenda's vanuit de topsectoren, de sectorplannen en de Europese programma's vormden daarbij een inhoudelijk referentiekader voor zowel het onderwijs als het onderzoek.
- Regionale verbinding, het aangaan van samenwerking met kennispartners en werkveldpartners en het versterken van de Inholland-deelname aan relevante netwerken.
- Versterking van praktijkgericht onderzoek door:
 - voor elke opleiding of cluster van opleidingen een onderzoeksomgeving in te richten in het licht van de drie hoofdthema's,
 - met publicaties en publieke optredens van onderzoekers de impact van onderzoek c.q. kennisontwikkeling voor de beroepspraktijk te vergroten,
 - de bijdragen van onderzoek aan het onderwijs te richten op de interne professionalisering en de kwaliteit van onderzoek in het curriculum en het afstuderen.

Versterken praktijkgericht onderzoek: realisatie en toelichting

Vanaf 2013 is een Dashboard Onderzoek gebouwd voor de centrale registratie van de prestaties op onderzoek. De informatie in het Dashboard Onderzoek is gebaseerd op de gegevens vanaf het schooljaar 2011-2012.

Onderzoek/valorisatie	Nulmeting	Ambitie	Realisatie 1-01-2016
Aantal lectoren	26	26	26 (incl. 4 vacatures)
Aantal lectoren gepromoveerd	19	26*	22*
Aantal promovendi in promotieregeling	38	40	29
Aantal gepromoveerden via promotieregeling Inholland	5	15	18

* (..) = gepromoveerd of promotietraject gestart

Indicatoren	Nulmeting ⁶	Ambitie	Realisatie 1-01-2016
Deelname aan onderzoeksnetwerken *	Nationaal 15 Internationaal 13	5% Nationaal 232 Internationaal 63	Nationaal 196 Internationaal 43
Wetenschappelijke onderzoekspublicaties	56 publicaties per jaar	0% 56	56
Beroepsgerichte publicaties	131 publicaties per jaar	5% 138	166
Programma's continue ontwikkeling	245 activiteiten	5% 257	273

*0-meting opnieuw uitgevoerd, zie Jaarverslag Midtermevaluatie 2014

Profilerende thema's en vorming onderzoeksgroepen

In de Prestatieafspraken heeft Inholland geconstateerd dat het versterken van onderzoek op het gebied van de drie profilerende thema's een herordening van de lectoraten vraagt.

Inholland kende in 2012 26 lectoraten van één lector met een (vaak) relatief kleine aanstelling die met een kleine onderzoekscapaciteit haar/zijn onderzoekopdracht uitvoerde. Daarbij waren deze 26 lectoren onevenredig verdeeld over de verschillende domeinen. Er is daarom ingezet op het versterken van de onderzoekskracht in de domeinen door de ontwikkeling van bredere onderzoeksgroepen, waar één of meerdere lectoren aan verbonden zijn.

Het resultaat is dat in 2015 elk domein (ten minste) één onderzoeksgroep heeft, die in samenwerking met het werkveld en het onderwijs werkt aan de onderzoeksagenda voor één van de profilerende thema's. In de onderzoeksagenda's zijn de ambities uitgewerkt op de vier doelstellingen van praktijkgericht onderzoek in het hbo (kennisontwikkeling, valorisatie, impact op onderwijs en professionalisering). De domeininrichting van Inholland sluit aan bij de gewenste profilering op de thema's voor onderwijs en onderzoek met het

⁶ Nulmeting en Realisatie op basis van gemiddelden per jaar tussen 2005-2010

'nieuwe' domein Creative Business waar alle opleidingen voor de creatieve zakelijke dienstverlening en de media & entertainment industrie zijn onder gebracht.

In 2015 is daarbij het budget financiering Onderzoek substantieel verhoogd. De interne budgetten waren – als gevolg van de dalende instroom- in de jaren 2012 tot 2014 afgenomen van € 3,9 miljoen naar € 2,9 miljoen. Met de vorming van de onderzoeksgroepen is het budget verhoogd naar € 4,3 miljoen in 2015.

	2012	2013	2014	2015
Budget	3.942	3.466	2.875	4.274
Externe inkomsten	1.958	1.582	1.727	1.683
Baten	5.900	5.048	4.602	5.957
Externe baten %	33%	31%	38%	28%

De uitwerking van de verschillende onderzoeksagenda's heeft ook geleid tot een verdere aanscherping van de profilering van Inholland voor onderwijs en onderzoek met de thema's *Duurzaam, Gezond en Creatief*. Voor Inholland ligt de kracht van de drie profilerende thema's met name in het kunnen realiseren van inhoudelijke concentratie en verdieping tussen opleidingen en domeinen in de context van de deelname aan relevante regionale netwerken. Onderzoek en onderwijs zoeken steeds meer op de vraagstukken van het regionale werkveld de verbinding en de mogelijke cross-overs met elkaar.

Eind 2015 heeft Inholland op de profilering *Duurzaam, Gezond en Creatief* acht onderzoeksagenda's met enkele onderzoeklijnen (zie bijlage 1). In de acht onderzoeksgroepen zijn 22 lectoren en 11 associate lectoren actief en er zijn 4 vacatures voor de functie van lector. Daarnaast werkt elke onderzoeksgroep met enkele fellows, docenten en onderzoekers 'van buiten'. De ontwikkeling naar bredere onderzoeksgroepen en de vorming van profilerende thema's heeft - zoals verwacht - geleid tot veranderingen in het bestand van lectoren. Daarbij heeft Inholland de prioriteit gegeven aan de inhoudelijke profilering. Het beoogde aantal van 26 lectoren zal eind 2016 behaald zijn als de bestaande vacatures vervuld zijn. Elk domein heeft zich verbonden heeft aan ten minste één thema en werkt samen met andere domeinen in het onderwijs en onderzoek om de thema's vorm en inhoud te geven.

Verbinding Onderwijs – Onderzoek - Beroepspraktijk

Naast het inrichten van de onderzoeksomgeving is in elk domein ook ingezet op het versterken van de relatie Onderwijs-Onderzoek-Beroepspraktijk.

Exemplarische voorbeelden zijn:

- Een adviserende rol van een lector in een curriculumcommissie, vanwege de expertise op het vakgebied en op onderzoek.

- Betrokkenheid van opleidingen c.q. curriculumcommissie bij het opstellen van de onderzoeksagenda.
- Participatie van de leden van onderzoeksgroepen in afstudeerkringen en/of commissies en/of vakgroepenoverleg, studentparticipatie in onderzoek en docentparticipatie in onderzoeksgroepen.
- Bijdragen van lectoren aan programma's voor professionalisering van docenten op het gebied van onderzoek en het begeleiden van studenten die onderzoek doen.
- Review door leden van de onderzoeksgroep van beoordelingen van onderzoek van studenten in het afstudeerprogramma.

Inholland heeft in 2015 hogeschoolbreed de volgende maatregelen genomen om de kwaliteit van het onderzoek en de professionalisering van docenten op dit gebied te bevorderen:

- Actualisering van het *Kader Onderzoek in het curriculum en Niveau Onderzoek in het afstuderen*, wat heeft geleid tot een bijgesteld beleid *Kader Leerlijn Onderzoekend vermogen en Onderzoek in het Afstuderen*. De implementatie vindt in het collegejaar 2015-2016 in elk curriculum plaats.
- Het opnemen van de bekwaamheid onderzoeksmatig handelen in het programma *Basis Didactische Bekwaamheden* en in het vervolg hierop in het professionaliseringsaanbod van Inholland.
- Het faciliteren van docenten om te promoveren, waarbij de onderzoeksopdracht voortkomt uit de onderzoeksagenda van het domein.

De ambitie van het aantal promovendi in de promotieregeling is niet gerealiseerd, als gevolg van twee ingrijpende reorganisaties, de in 2012-2014 verlaagde budgetten voor onderzoek en de prioriteit op de basiskwaliteit en het 'WHW-proof' zijn van opleidingen. In 2015 is de faciliteringsregeling bijgesteld en is het promoveren en de Inholland vouchers voor een promotietraject bij medewerkers onder de aandacht gebracht. In 2016 worden er in februari vijf promotieaanvragen voorgelegd worden aan de Promotiecommissie.

Valorisatie

Valorisatie van kennis uit onderzoek naar het onderwijs en de beroepspraktijk is en blijft voor Inholland een belangrijke doelstelling. Voor Inholland is daarbij valorisatie ook nadrukkelijk een integraal onderdeel van het onderzoeksproces. In 2015 is het werkdocument *Inholland Set van Indicatoren voor Valorisatie* ter beschikking gesteld aan de domeinen, om te

gebruiken bij het opstellen van de onderzoeksagenda en het domeinplan. De set is opgenomen in het Handboek Kwaliteitszorg Onderzoek.

Het uitgangspunt dat elk onderzoek voorkomt vanuit de beroepspraktijk en dat ons onderzoek verbonden is aan een netwerk heeft geleid tot een herijking van onze deelname aan netwerken. Inholland wil met name in die netwerken participeren waar de verbinding onderwijs-onderzoek-beroepspraktijk kansen biedt, die aansluiten bij de profilerende thema's en waar voldoende subsidiemogelijkheden bestaan. Het totaal aantal netwerken is teruggebracht en de verwachting is dat deze ontwikkeling zich voort zet.

We kunnen in dit verband ook constateren dat de concrete samenwerking met het beroepenveld toegenomen is en in verschillende vormen gestalte krijgt: in living labs, kenniswerkplaatsen, leerwerkbedrijven en centres of expertise. In de paragraaf *Thematische profilering* geven we daar per domein enkele voorbeelden van.

Eén van de Inholland indicatoren voor valorisatie is de hoogte van de externe inkomsten. De externe inkomsten liepen op van 33% in 2012 naar 38% in 2014. In 2015 daalde de externe geldstroom percentueel naar 28%, maar bleef in absolute zin nagenoeg constant op 1,7 miljoen. De in de tabel genoemde percentages blijven ruim boven de Inholland gehanteerde prestatienorm van 25%.

Vooruitblik

In *Durf te leren* beschrijft Inholland dat het doorgaat met het versterken van praktijkgericht onderzoek in de driehoek onderwijs-onderzoek-beroepspraktijk, met als doel onderwijs up-to-date te houden met een goed kennisniveau en aansluiting op de vraagstukken in de beroepspraktijk en de samenleving. De ambitie van Inholland is in 2022 per profilerend thema minimaal één structurele samenwerkingsvorm in de triple helix.

Profilering en Zwaartepuntvorming: realisatie en toelichting

Waarde(n)volle hogeschool

In de prestatieafspraken heeft Inholland de ambitie geformuleerd zich als Waarde(n)volle Hogeschool te profileren. Het thema *Waardenvol* is vertaald in drie Kernwaarden van Inholland: *Verbinden, Persoonlijk en Dichtbij* en *Professioneel*. In 2015 is besloten het thema *Waardenvol* te vervangen door *Persoonlijk en dichtbij*. De uitwerking richt zich op het investeren in duurzame relatie, op de servicegerichtheid naar studenten, collega's en externe contacten en op het elkaar kennen en elkaars verschillen respecteren.

Hoofdthema's

Het overzicht laat zien dat de gewenste ontwikkelingen op de hoofdthema's tot resultaten hebben geleid in de vorm van focus en massa op de profilerende thema's door de onderzoeksagenda's van de onderzoeksgroepen en concrete onderwijsproducten: vwo-routes, honoursprogramma's en geaccrediteerde masters.

<i>Indicator</i>	<i>Nulmeting</i>	<i>Ambitie</i>	<i>Stand van zaken 2016</i>
Creatieve economie	5 lectoren	6	3 lectoren, 2 vacatures 6 associate-lectoren
	Geen master	1	1 master i.s.m. London South Bank University, start September 2017
	Geen vwo route	3	Vwo-route voor de opleidingen Communicatie en Vrijtijdsmanagement is beschikbaar. Ontwikkeling 3 ^{de} vwo-route is opgeschort.
	Geen Honoursprogramma	In aanbod	1 programma XLNT (Exellent) is gestart.
De gezonde samenleving	7 masters	9 masters	Twee nieuwe accreditaties voor de masters Miro (in 2012) en AHIP (in 2013).
	Geen vwo route	2 vwo routes	Vwo routes S&B en Pabo zijn beschikbaar,
	Honoursprogramma per opleiding	Honoursprogramma domeinbreed	Honoursprogramma voor studenten Pedagogiek en Social Work in samenwerking met het werkveld is gestart.
	Geen CoE	CoE primair onderwijs	Geen CoE is toegekend.
Duurzame techniek & groen	4 lectoren	5 lectoren	6 lectoren: TOI 2 lectoren en AFL 4 lectoren

Honoursprogramma Agri	Honours-programma Agri/techniek	Honoursprogramma Agri/techniek: TOI en AFL hebben ieder een domeinspecifiek honoursprogramma. In februari 2016 start het honoursprogramma TOI waaraan naast TOI ook AFL studenten deelnemen.
CoE Biobased Economy	3	Deelname in 4 CoE

Daarbij dient het volgende opgemerkt te worden:

- De vwo-routes zijn ontwikkeld en in 2015 aangeboden, maar geringe belangstelling van studenten met een vwo-opleiding heeft er toe geleid dat de routes niet daadwerkelijk zijn gestart. De vwo-route zijn opnieuw in het aanbod voor komend studiejaar opgenomen, waarbij de werving van studenten gerichte aandacht heeft.
- De ontwikkeling van de 3de vwo-route in het domein Creative Business is opgeschort. Inholland heeft ervoor gekozen om de ontwikkeling van deze derde route te verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van een brede (internationale) creatieve bachelor.

Thematische profilering Duurzaam , Creatief en Gezond: realisatie en toelichting

Elk domein heeft in de periode 2012-2016 de thematische profilering inhoudelijk geconcretiseerd in een onderzoeksagenda. Waar mogelijk is vanuit de gekozen profilering aansluiting gezocht bij de landelijke topsectoren en sectorale agenda's. Elk domein heeft onderzocht met welke partners in de triple-helix samengewerkt kan worden en bij welke (onderzoeks)netwerken aansluiting gezocht dient te worden. In alle domeinen zien we verschillende vormen van samenwerking met de kennis- en werkveldpartners o.a in centres of expertise, kenniswerkplaatsen of livinglabs. Binnen dergelijke platforms benutten onderwijs, onderzoek en werkveld elkaars netwerken, vindt kennisuitwisseling plaats en wordt innovatie mogelijk door onderwijs en onderzoek meer integraal te organiseren. Inholland biedt zo een rijke en betekenisvolle leer- en onderzoeksomgeving om samen te leren, kennis te ontwikkelen en toe te passen.

Per thema beschrijven we de stand van zaken en geven we enkele exemplarische voorbeelden.

Thema Creatief

Betekenis en beleving in de creatieve industrie

Het nieuwe domein *Creative Business* kent met ingang van 2015 de onderzoeksgroep *Creative Business*. Het domein heeft als thema *Betekenis en Beleving* met een focus op

persoonlijk ondernemerschap gekozen, mede op basis van de Human Capital Agenda van het topsectorteam Creative Economie. Deze focus geldt niet alleen voor de creatief zakelijke opleidingen. Ook voor de Kunstopleiding (Music) heeft Inholland haar profilering aangescherpt en is de focus persoonlijk ondernemerschap.

Centre of Expertise

Sinds 2013 neemt Inholland aan het **Amsterdam Creative Industries Network (ACIN)**⁷ samen met Hogeschool van Amsterdam (penvoerder) en Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. AICIN is een samenwerkingsverband van onderzoekers, die gezamenlijk creatief industrie onderzoek uitvoeren voor Media en ICT.

Nadat in 2014 elf onderzoeksprojecten binnen het ACIN onder penvoederschap van Inholland succesvol zijn afgerond, zijn in 2015 acht van deze projecten voortgezet en drie nieuwe projecten gestart.

Om de ACIN-doelstelling (het verbinden van onderzoek, onderwijs en het bedrijfsleven) optimaal te kunnen realiseren, is begin 2015 gekozen voor het werken met zelfstandige onderzoekslabs met elk een programma van onderwijs- en multidisciplinaire (cross over) onderzoeksactiviteiten met een herkenbaar thema, inhoudelijk geleid door een lector. Aan projecten zijn altijd minimaal twee van de drie consortiumpartners verbonden. Alle Inholland projecten zijn ondergebracht bij één van de labs.

Twee Inholland projecten, *Train de trainer* en *Handshake*, zijn ingezet om het creatieve industrie-netwerk nauwer te betrekken bij het ACIN. Het programma *Train de trainer* is succesvol, binnen 2 jaar is een derde nieuw programma gestart. Consortiumpartners zijn intensief betrokken zijn en het bedrijfsleven participeert en investeert met enthousiasme en vanuit overtuiging.

Handshake heeft zich goed gepositioneerd, op dit moment fysiek binnen *B.Amsterdam*, met een snel groeiend netwerk binnen broedplaatsen in de Metropool Regio Amsterdam (MRA). Studenten werken binnen broedplaatsen aan (onderzoeks)opdrachten voor start-ups en (met name) kleine bedrijven.

⁷ Zie www.amsterdamcreativeindustries.com.

De start van een Inholland Living Lab Amsterdam in 2015 biedt mogelijkheden voor het realiseren van de verbindingen met de andere Inholland domeinen en opleidingen. Dit Living Lab is een werkplaats waar onderzoek, onderwijs en bedrijfsleven samenkomen en toegankelijk worden voor onderzoekers, docenten en studenten van alle domeinen binnen Inholland. Naast een centrum voor onderzoek is het Living Lab ook een proeftuin voor het ontwikkelen en testen van een eigentijds didactisch instrumentarium, waarin studenten 21^e century skills ontwikkelen in een fysieke leeromgeving die daarbij past.

In de Creatieve sector is Inholland stevig verbonden met haar strategische kennispartners: Vrij Universiteit, de HvA en AHK in de regio Amsterdam en met de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit in de regio Rotterdam. De living labs die in het ACIN ontwikkeld zijn, zijn een goed voorbeeld van de succesvolle samenwerking van kennispartners én het regionale werkveld in de metropool Amsterdam. Het ACIN en CLICK NL zijn vanuit de topsector Creative Industries een partnership aangegaan.

In het kader van het sectorplan Hoger Kunst Onderwijs loopt de samenwerking met de Minerva Academie voor Popcultuur (Leeuwarden) van de Hanze Hogeschool Groningen op het gebied van onderwijs en onderzoek, met als resultaat actieve participatie van studenten en docenten van beide instellingen bij verschillende (gezamenlijke) projecten.

Thema Gezond

Zelfmanagement en empowerment en Empowerment en vakmanschap

Voor de invulling van het thema Gezond heeft het domein GSW een inspiratievisie *De Gezonde Samenleving* opgesteld met betrokkenheid van management, onderwijs, onderzoek en werkveld.

Het praktijkgericht onderzoek richt zich op de kansen, de uitdagingen en de grenzen van De Gezonde Samenleving, waarin het perspectief van burgers en professionals uitgangspunt is. Het onderzoek draagt bij aan de drie opgaven van *De Gezonde Samenleving*: a) het opleiden van professionals die bijdragen aan empowerment en zelfmanagement, b) studenten leren interprofessioneel samen te werken vanuit een integrale benadering van burgers in hun omgeving en c) optimaal gebruik maken van technologische ontwikkelingen. Nadat in 2014 de onderzoeksgroepen Welzijn en Gezondheid in samenwerking met het onderwijs een onderzoeksagenda opgesteld hebben, is in 2015 door beide onderzoeksgroepen deze agenda herijkt met input van de inspiratievisie *De Gezonde Samenleving*.

De subsidieprojecten, actieve participatie in duurzame netwerken en (door)ontwikkeling van kenniswerkplaatsen versterken de kennisontwikkeling op het vlak van *De Gezonde Samenleving*. Verschillende clusters ondernemen momenteel initiatieven gericht op werkplaatsleren en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met het werkveld.

Voorbeelden zijn: Inholland Center of Health and technology (ICHT), lector multimorbiditeit i.s.m. de Zonnehuizen, de samenwerking van de lectoren GSW en OnI in Rotterdam, de Actieacademie in Rotterdam en de samenwerking met VuMc, AMC, HvA en Inholland m.b.t. visievorming Amsterdams Gezondheidsonderwijs.

Thema Duurzaam

Duurzaam leren

Het domein Onderwijs & Innovatie richt zich op het opleiden van professionals die duurzaam inzetbaar zijn en op duurzaam leren, door persoonlijke ontwikkeling en teamontwikkeling en onderwijsverbetering en onderwijsonderzoek hand in hand te laten gaan. Het domein richt zich hierbij op co- creatie met het werkveld bij zowel onderwijsontwikkeling en onderwijsuitvoering als bij onderzoek en professionalisering.

Het domein profileert zich als partner voor leven lang leren door in nauwe samenwerking met het beroepenveld samen opleiden, samen professionaliseren en samen onderzoeken invulling te geven. De onderzoeksgroep heeft drie onderzoekslijnen: *Pedagogisch-didactisch handelen in het onderwijs*, *Teaching, learning & technology* en *Studiesucces*. De onderzoekslijn Taal in Interactie maakt deel uit van de onderzoekslijn Pedagogisch-didactisch handelen in het onderwijs.

Samenwerkingsverband en regionale partners

Het domein heeft bij de uitwerking van de profilering op *Duurzaam leren* de strategische keuze gemaakt voor de samenwerking met regionale partners. De relatie met opleidingsscholen is geïntensiveerd, Inholland is erkend 'preferred partner' voor een aantal instellingen en enkele subsidies (OIDS, recent ook NRO) zijn toegekend.

De lerarenopleidingen van Inholland participeren in het overleg van de Amsterdamse Lerarenopleidingen (UvA, VU, HvA, Inholland, Ipabo).

Inrichting organisatie op verbinding onderwijs en onderzoek

In 2015 heeft O&I heeft ten behoeve van de verdere integratie van onderwijs en onderzoek portefeuillehouders onderzoek en kerndocenten onderzoek aangesteld. Met behulp van deze rollen, die door docenten worden ingevuld, worden het onderwijs en het beroepenveld sterker betrokken bij de onderzoeksagenda en het uit te voeren onderzoek.

Duurzaam innoveren in de metropool

Het domein AFL heeft als thema *Duurzaam innoveren in de metropool* gekozen met daarbinnen drie onderzoekslijnen: *Voedsel voor de metropool, Leven in de metropool en Gezondheid in de metropool*. In 2015 heeft het domein AFL het *Research Innovation Center (RIC) AFL* opgericht. Het proces van kanteling van meerdere onderzoeksagenda's van de afzonderlijke lectoren naar een agenda die gebaseerd is op een thematische benadering is daarmee afgerond.

Kenniswerkplaatsen, Centres of expertise en de Kennisinfrastructuur

Ook het domein AFL werkt met de methodiek van de kenniswerkplaats, voor het domein het leidende principe om structurele verbinding te realiseren met de 5 O's (Ondernemer, Onderzoek, Onderwijs, Omgeving, Overheid). De kenniswerkplaatsen zijn inhoudelijk verbonden aan de meerjarige kennis- en innovatieagenda en de human resource vraagstukken uit de beroepspraktijk, bijvoorbeeld Groene Hart Academie, Greenport Horti Campus, Campus Greenport Aalsmeer, Agritech Campus NHN, Food Academy, Schiphol Biobased Centre. In dit kader vinden ook promotietrajecten plaats.

Het domein AFL neemt daarnaast deel aan de Centres of Expertise Greenport, Food, Agrodier en Open Teelten. In 2015 hebben deze CoE's bij de midtermreview door de Reviewcommissie een positieve beoordeling gekregen. In HAO verband is nu de oriëntatie gestart op de vraag hoe de samenwerking in de CoE's na afloop van de huidige financiering mogelijk is.

De participatie van Inholland in de samenwerking WUR/HAO is gecontinueerd. Inholland heeft ook in 2015 deel genomen aan het internationaal onderwijsnetwerk met AOC's i.s.m. de topsectoren en het Ministerie van Economische zaken onder de werktitel Borderless Academy.

Per 1 januari 2016 is het landelijk Kenniscentrum Natuur&Leefomgeving van start gegaan, met aandacht voor de thema's Groen wonen en werken, Gebiedsontwikkeling en nieuwe functiecombinaties en Agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit kenniscentrum sluit aan bij de ambities en uitdagingen in het natuurbeheer en de groeiende aandacht voor de stedelijke leefomgeving zoals beschreven in de Human Capital Agenda Natuur & Leefomgeving. Vraagstukken met betrekking tot deze thema's zijn via het netwerk van de Groene Hart Academie verbonden met het onderwijs en praktijkgericht onderzoek.

Het Ministerie van Economische Zaken en de HAO instellingen hebben gekozen voor een instellings-overstijgend onderzoeksprogramma voor transitievraagstukken in het groene domein: het Impact-lectoraat. Iedere HAO-instelling heeft een lector binnen dit programma. Bij Inholland is op het onderwerp *Sociale innovaties in het groene domein* lector Hans Dagevos in juni 2015 benoemd.

Duurzaam ontwerpen en bouwen

Het domein TOI heeft één onderzoeksgroep ingericht op de agenda *Duurzame Technologie* (Sustainable Technology). Binnen de onderzoeksgroep *Duurzame Technologie* ligt de focus op het duurzaam ontwerpen van producten en processen. In elke onderzoeklijn zijn docenten vanuit de opleidingsclusters actief; de onderzoeksgroep staat daardoor ook op de werkvloer in verbinding met het onderwijs.

Cross-overs

De samenwerking tussen de domeinen TOI en AFL op het thema *Duurzaam techniek en groen* is zichtbaar in de resultaten van verschillende projecten. Twee sprekende voorbeelden zijn:

- *Drones in de kas* : Studenten Luchtvaarttechnologie en Tuinbouw & Agribusiness van Inholland Delft werken samen aan een project waarbij drones ingezet worden bij scouting en metingen in de kas.
- *Argo*: De Argo is een *human powered* onderzeeër, aangestuurd door een vissenstaart en in beweging gebracht met pedalen. Het voortbewegen met de vissenstaart maakt Argo uniek; dit principe is gebaseerd op *biomimicry*. Argo is een multidisciplinair project waarbij studenten van de opleidingen Dier- en Veehouderij en Luchtvaarttechnologie samenwerken. Argo was in 2015 de winnaar van de *Wij Inholland Award*.

Naast cross-overs tussen TOI en AFL heeft in 2015 de cross-over van TOI met GSW een duidelijke inhoud en vorm gekregen. TOI levert een bijdrage aan het profileringsthema *De Gezonde Samenleving* in de vorm van het thema *Techniek en Zorg*. Projecten op het snijvlak van techniek en zorg laten zien wat mogelijk is aan innovatie. Een voorbeeld is het internationale project over 'domotica en IT', aan de Metropolia University of Applied Sciences in Helsinki, waar Inholland in participeert.

De cross-over tussen techniek en zorg is in 2015 uitgewerkt in het expertisecentrum ICHT en een nieuwe afstudeerrichting bij Informatica Haarlem: *ICT in de Zorg* (start: feb 2016).

Duurzaam organiseren met de menselijke maat

Het domein BFL heeft twee onderzoeksgroepen ingericht: Business Research Centre en Recht&Veiligheid, die als gemeenschappelijk thema *Duurzaam organiseren met de menselijke maat* hanteren. In 2015 heeft de onderzoeksgroep Business Research Centre een verkennend onderzoek Business Trends gepresenteerd. De uitkomsten van dit onderzoek - veertien business trends - dienen als basis voor het actualiseren van de onderzoekagenda. Vanuit het domein thema wordt de verbinding gelegd met de thema's duurzame en gezonde samenleving (o.a. circulaire economie), empowerment in zorg en welzijn en nieuwe vormen van waarde-creatie en verdienmodellen. De profilerende thema's zijn daarmee richtinggevend voor het onderwijs- en onderzoek-sportfolio van het domein.

Valorisatie

Inholland heeft bij haar valorisatieactiviteiten ingezet op vraaggestuurde samenwerking en co-creatie tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen, regionale afstemming en samenwerking in de triple helix. De focus van de valorisatieactiviteiten ligt in de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam.

Amsterdam

In de metropoolregio Amsterdam is er sprake van duurzame betrokkenheid van de Inholland opleidingen van de locaties Amsterdam én Haarlem in de samenwerking in de triple helix en onderzoeksnetwerken. De strategische thema's van Inholland - *Duurzaam, Gezond en Creatief*- sluiten aan bij de agenda of de *Challenges* van de Amsterdam Economic Board en daarmee bij de vraagstukken van de Metropool Regio Amsterdam MRA :

- Inholland is partner in het traject rondom Amsterdam Green Campus (AFL, Challenges Circulair Economy/ Health/ Quality of Life)
- Inholland werkt aan een samenwerking met de regio Haarlemmermeer op het thema Circulaire Samenleving (AFL en TOI en wellicht later ook CB, Challenge Circular Economy)
- Inholland is partner in de 3D Makerszone Haarlem (TOI en CB, Challenge Circular Economy/ Jobs of the Future)
- Inholland ontwikkelt samen met het ROCvA College Airport en gemeente Haarlemmermeer een AD Logistiek (Challenge Mobility, Jobs of the Future)
- Inholland participeert in het zgn. House of Hospitality (Toerisme, Challenge Jobs of the Future)
- Inholland is partner in het International Talent Event Amsterdam ITEA (IBIS, Challenge Jobs of the Future)

- Inholland participeert in Amsterdam Creative Industries Network ACIN (Challenge Jobs of the Future)
- Inholland IBIS (International Business and Innovation Studies) participeert in de A-Lab organisatie; studenten voeren opdrachten uit vanuit hun curriculum t.b.v. start-ups
- Inholland zet in op Start Ups & Living Labs (GNR8 en Handshake zijn gevestigd in B.Amsterdam – Creative Hotspot & Start Up verzamelgebouw in West – Challenge Jobs of the Future)

Rotterdam

Het Valorisatieprogramma Rotterdam heeft sinds 2012 het hoofdthema 'Ondernemerschap' met de subthema's: creatieve industrie, haven en industrie, medisch/zorg en welzijn en talentontwikkeling.

Samen met de andere partners in het VPR is gewerkt aan het versterken van het onderwijs op het terrein van ondernemerschapsonderwijs en entrepreneurial skills.

De nieuwe opleiding Business Studies, die in september 2014 is gestart, vervult een centrale rol bij het ontwikkelen en aanbieden van ondernemerschapsonderwijs. Business Studies biedt in september 2016 een afstudeerrichting Ondernemerschap aan op meerdere vestigingen.

Een effectieve vorm van ondernemersondersteuning is het leerwerkbedrijf. Inholland heeft er drie in Rotterdam: het leerwerkbedrijf Zuid Onderneemt, het juridisch loket en NEWb, het leerwerkbedrijf van de opleiding Media en Entertainment Management. Op de locatie Inholland Rotterdam wordt nu ook gewerkt aan het zgn. *Plintplan* waarbij ruimten in het gebouw aan de Posthumalaan worden ingericht als incubator en verzamelplaats voor de z.g. leerwerkbedrijven.

Inholland heeft in 2015 de onderzoekslijn *cross-cultureel ondernemerschap* opgezet in samenwerking met de ondernemersfederatie Hogiaf. In 2015 is dr. Gurkan Celik als lector benoemd. Zijn onderzoek is gericht op de samenwerking tussen ondernemers uit verschillende branches en disciplines en verschillende culturen. Het doel is om groei van de ondernemingen te stimuleren en blijvend te werken aan de kwaliteit van het ondernemerschap.

Op het terrein van het Sociaal Ondernemerschap heeft de lector Dynamiek van de Stad in samenwerking met de opleiding Social Work de zg. Actie-academie opgezet, waar ondernemers en potentiële ondernemers geïnspireerd worden om ondernemerschap, welzijn en maatschappelijke verantwoordelijkheid aan elkaar te verbinden.

Samen met de Hogeschool Rotterdam heeft Inholland het Nederlands Lectoren Platform Ondernemerschap opgezet. (Dit is een initiatief van dr. Guy Bauwen van de HR, partner in het VPR). In juni 2016 zal samen met de Europese Commissie een Europese mini-conferentie worden georganiseerd, waar ook Hogescholen (UAS) van andere Europese landen aan deel zullen nemen. Doel hiervan is het versterken van het Europese netwerk, het uitwisselen van kennis en ervaring en het eventueel gezamenlijk oppakken van projecten en aanvragen van subsidies op het Europese niveau.

Vooruitblik

Zoals in *Durf te leren* beschreven is, zet Inholland zich ook in de komende jaren sterk in op de profilerende thema's duurzaam, gezond en creatief. In alle regio's, waarin we actief zijn, dragen we binnen deze thema's bij aan de regionale vraagstukken en ontwikkelingen. Ons onderwijs en onderzoek richten we daarbij op drie belangrijke transities in de samenleving: de vorming van een duurzame samenleving en een circulaire economie, de transities in de zorg en samenleving naar empowerment en zelfredzaamheid en de zoektocht naar nieuwe vormen van waarde-creatie en verdienmodellen in de creatieve industrie en andere sectoren. Elk domein van de hogeschool verbindt zich aan tenminste één profilerend thema en werkt in het onderwijs en onderzoek samen met andere domeinen en om alle thema's vorm en inhoud te geven. De drie profilerende thema's blijven daarmee richtinggevend voor ons onderwijs- en onderzoeksportfolio.

Bijlage: Overzicht Onderzoeksagenda's per thema

<i>Thema</i>	<i>Onderzoeksagenda</i>	<i>Onderzoeklijnen</i>
Duurzaam	Duurzaam ontwerpen van producten en processen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Lichtgewicht construeren (Composiet) ○ Innovatie modellen duurzame energie ○ Robotica (o.a. in de zorg) ○ Cloud computing ○ Big data ○ Hightech engineering
	Duurzaam organiseren met de menselijke maat	<ul style="list-style-type: none"> ○ Leren en ontwikkelen ○ Mens en organisatie ○ Logistiek en complexiteit ○ Innovatie en ondernemen ○ Governance en leiderschap ○ Finance & accountancy
	Veiligheid en rechtstoepassing met de menselijke maat	<ul style="list-style-type: none"> ○ Effectieve beïnvloeding van (on)veiligheidsbeleving op lokaal niveau ○ Veiligheid vergroten zonder onveiligheidsbeleving te versterken ○ Stimuleren van regelvolgend gedrag/compliance

	<ul style="list-style-type: none"> o door helder en klantvriendelijk organisatiebeleid o Toegankelijkheid van het recht
Duurzaam leren	<ul style="list-style-type: none"> o Pedagogisch-didactisch handelen in het onderwijs o Teaching, learning & technology o Studiesucces
Duurzaam innoveren in de metropool	<ul style="list-style-type: none"> o Voedsel voor de metropool o Leven in de metropool o Gezondheid in de metropool
Gezond	
Zelfmanagement en Empowerment	<ul style="list-style-type: none"> o Zelfregie en empowerment van burgers vergroten door gebruik van nieuwe technologie (eHealth) o Evidence-based interventies binnen de geestelijke gezondheidszorg, de verstandelijk gehandicaptenzorg en de psychogeriatric o Optimalisatie van diagnose en behandeling door gebruik van (beeldvormende) apparatuur, systemen, techniek en ict o Behoud van kwaliteit van leven en het voorkomen van verdere beperkingen bij cliënten die te maken krijgen met multimorbiditeit. o Sportparticipatie en aangepaste sport
Empowerment en Vakmanschap	<ul style="list-style-type: none"> o Opvoedsteun, de nieuwe jeugdprofessional in de sociaal en etnisch diverse beroepspraktijk o Sociaal werk en generalistisch vakmanschap, transformaties op het snijvlak van welzijn en zorg o Stedelijk burgerschap, sociale uitsluiting, sociaal ondernemerschap
Creatief	
Betekenis en Beleving in de creatieve industrie	<ul style="list-style-type: none"> o De professional van de toekomst in de creatieve industrie en in creative business en leisure o Waarde creatie (materieel en immaterieel) en 'business modellen', gegeven veranderende omgevingen o Onderzoeks- en ontwikkelmethoden voor de creatieve industrie en creative business in het algemeen

4.4 Gehanteerde definities

De gehanteerde definities voor de verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces zijn vastgelegd in de brief van OCW dd 3 juli 2013.